

**PASAULINIS PARLAMENTINIS KONGRESAS
„PASAULIO ATEITIS“
2023 m. gegužės 12–13 d., Vilnius**

III PLENARINĖ SESIJA. ILGALAIKIŲ SPRENDIMŲ ĮGALINIMAS

Wilfriedo Martenso Europos studijų centro Akademinės tarybos pirmininko, buvusio Europos Parlamento generalinio sekretoriaus

Klaus WELLE kalba

Kaip parlamentai gali padėti įgalinti ilgalaikius sprendimus?

Europos Sąjunga jos piliečiams sudaro geriausias galimybes sutelkti politikos veikėjų dėmesį į ilgalaikę perspektyvą. Politiniuose sprendimuose dominuoja ne piniginiai klausimai, o struktūrinės reformos, turinčios vidutinės trukmės ir ilgalaikį poveikį. Sąjungos biudžetas yra susijęs ne su vartojimu, o su investicijomis. Ji turi aukštos kvalifikacijos tarptautinių darbuotojų, gebančių valstybėms narėms ir Europos Parlamentui parengti inovatyvius pasiūlymus ir sprendimus. Sprendimų priėmimo procedūros yra lėtos, tačiau jas užbaigus užtikrinamas didelis politinis ir geografiškai plataus masto sutarimas. Ir jos suteikia galimybę daugiau nei 440 milijonų Europos piliečių lygiomis teisėmis ir turint tvirtą poziciją derėtis tarptautiniu mastu.

Per beveik 14 metų, kaip generalinio sekretoriaus, darbo metų Europos Parlamentas bandė siūlyti koncepcijas, kaip įtvirtinti įstaigos veikimo logiką ilguoju laikotarpiu, ir tai daryti sistemingai, o ne padrikai.

Prieš 10 metų mes vėl ėmėmės skaičiuoti ES veiksmų nebuvimo kaštus. Tam dėmesį skyrė specializuotas skyrius. Idėja įvertinti ES veiksmų naudą iš pradžių kilo po itin didelės sėkmės susilaukusio vidaus rinkos projekto įgyvendinimo, bet vėliau ji buvo beveik pamiršta.

Anksti parodėme, kad yra didžiulis neišnaudotas augimo bei išsiskolinimų potencialas. Kai galima pademonstruoti, jog išmintingo reguliavimo dėka galima pasiekti skola nepagrįsto šimtus milijardų eurų siekiančio augimo, formuoti darbotvarkę ir pasiekti bendrą sutarimą tampa įmanoma net su labiausiai integruotis nelinkusiomis vyriausybėmis. Su skaitmenine rinka susiję paskaičiavimai buvo laikomi vienais svarbiausių. Žinau, kad tokios veiklos atgaivinimas turėjo didelės įtakos Jeanui-Claude'ui Junckeriui ruošiantis pradėti eiti Europos Komisijos pirmininko pareigas.

Iš pradžių ES veiksmų naudą imta vertinti siekiant pasinaudoti tokios priemonės teikiamomis galimybėmis, tačiau pamažu tai tampa sistemingai ilgalaikėje perspektyvoje vykdoma veikla. Panašios veiklos galima imtis vertinant ir rizikas.

Dar pirmojo generalinio direktoriaus Anthony Teasdale vadovaujama Europos Parlamento tyrimų tarnyba parengė rizikos, pajėgumų ir ilgalaikio planavimo metodiką. Rizikos gali būti skirstomos pagal tai, kiek tikėtina, jog jos gali pasireikšti, ir pagal tai, ar jų poveikis būtų sisteminis ar juntamas tik sektoriuose. Labai tikėtinos sisteminės rizikos reikalauja ypatingo ir skubaus dėmesio.

Antruoju žingsniu galite patikrinti, ar priemonės jau prieinamos nacionaliniu arba tarpvalstybiniu lygmeniu ar yra integruotos į Europos Sąjungos sistemą. Jei paaiškėja, kad nėra nei reguliavimo, nei finansinių išteklių, turėtume girdėti skambant visus pavojaus varpus. Kitaip tariant, atitinkamos priemonės turėtų būti įtrauktos į Europos Sąjungos vidutinės trukmės planus, kaip tai numatyta ES sutartyse.

Tiek ES veiksmų nebuvimo kaštų skaičiavimo metodika, tiek rizikos ir pajėgumų analizė užtikrina sistemingą ir įtvirtintą požiūrį, taikytiną vidutinio laikotarpio planavimui, ir įgalina ilgalaikius sprendimus. Tai taip pat padeda pasiekti sutarimą dėl integracijos darbotvarkės, grindžiamos ne ideologija, o poreikiais.

Europos Parlamentas taip pat pradėjo tyrinėti visuotines tendencijas ir ateities išvalgas pasitelkdamas Europos strategijos ir politikos analizės sistemą (ESPAS). Britų konservatorius atstovavusio Europos Parlamento nario Jameso Elleso 2010 ir 2012 m. pasiūlytais biudžeto pakeitimais pradėtas visų Europos Sąjungos institucijų, formuojančių bendrą požiūrį į ateities iššūkius, aukščiausio lygio valstybės tarnautojų bendradarbiavimo procesas.

Per visą dešimtmetį nuo šio proceso pradžios buvo ne tik surengta daug metinių konferencijų ateities išvalgų klausimais ir parengta keletas pranešimų ES institucijų pirmininkams, bet, ko gero, dar svarbiau – įsteigtos Europos Komisijos Pirmininko pavaduotojo, atsakingo už ateities perspektyvas, pareigos, pradėtas rengti reguliarius ateities ministrų posėdis ir daugelyje ES institucijų įsteigti kompetencijų centrais tapę specializuoti ateities išvalgų padaliniai. Ateities prognozavimas tampa sudėtine mūsų institucijų DNR dalimi.

Ši veikla padeda mums pasirūpinti, kad ateities balsas būtų labiau girdimas politiniame procese. Nuo to priklauso kartų teisingumas. Negalime paaukoti nei ateities dėl dabarties, nei dabarties dėl žadamos šviesios ateities, kurios galbūt gali niekada ir nebūti, kaip tai dažnai buvo prižadama komunistinių režimų laikais.

Visose politikos srityse turi būti vadovujamasi tvarumo principu.

Einant naujas, Wilfriedo Martenso Europos studijų centro Akademinės tarybos pirmininko pareigas, man teko rengti diskusijoms skirtą dokumentą apie septynias sritis, kurios yra svarbios siekiant tvarumo (angl. 7Ds), t. y. skolinimasis, gynyba, skaitmenizacija, demokratija, demografija, priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir globalizacijos rizikos mažinimas. Dokumente prašome dėmesį sutelkti į ateitį. Siūlome 175 tvarumo siekiančius projektus, kurie būtų įkvėpimo šaltinis kitai Europos Komisijai 2024–2029 m. laikotarpiu.

Šis dokumentas jau yra viešai prieinamas, o jo pagrindu vyks didelio masto konsultacijos prieš parengiant galutinį dokumentą šių metų pabaigoje.

Jūs visi esate nuoširdžiai kviečiami dalyvauti šiame procese.